

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

תרומה

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ו

(תרגום הפשו)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ואחת לבריאה
הי' תהא 'שנת פלאות אראנו

לזכות

הו"ח ר' מרדכי הכהן שיחי' בן מרגרט ע"ה דואק
לרגל יום ההולדת שלו, ביום ט' אדר

לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י זוגתו

מרת חי' תחי'

ומשפחתם שיחיו דואק

* * *

לזכות

החייל ב"צבאות השם" שניאור זלמן שי'
ליום הולדתו השני לאויוש"ט, ביום ב' אדר הי' תהא שנת פלאות אראנו

החייל ב"צבאות השם" מנחם מענדל שיחי'

ליום הולדתו השביעי לאויוש"ט,

ביום י"ג אדר - תענית אסתר הי' תהא שנת פלאות אראנו

ולזכות אחותם

החיילת ב"צבאות השם" גיטא תחי'

*

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' לוי יצחק וזוגתו מרת חי' שרה שיחיו צייטלין

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner

In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*

To Dedicate This Publication

In Honor Of Your Family Or A Loved Ones

For More Info. Call:

(718) 753-6844 or (323) 934-7095

or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

לבנות את בית המקדש.

ובנוגע אלינו הכוונה – לבנות את בית המקדש השלישי, בפשטות ממש, כפס"ד הרמב"ם⁵ שהוא יבנה ע"י משיח צדקנו, "ובנה מקדש במקומו"⁶, וע"פ דברי הרמב"ם⁷ "הכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם, אנשים ונשים כמקדש המדבר", מובן שכך הוא גם בנוגע לבית השלישי, שכאו"א מישראל ישתתף בזה ע"י נדבותיו, אנשים ונשים, ויש לומר – גם טף (כפי שהי' בנדבת המשכן).

להיות, שהמשכן וכל כליו יהיו בודאי עשויים רק מזהב. וכיצד ייתכן, שהשתמשו גם בכסף ואפילו בנחושת?

לגבי "כסף" ניתן להסביר זאת⁷: כיון שמבחינה מסויימת יש יתרון לכסף על פני הזהב, כנאמר במדרש⁸ בתחילת פרשתנו, לכן היה צורך גם בכסף ובמעלתו במשכן. אך נותר הקושי לגבי הנחושת?

אין לתרץ זאת בפשטות, שלא היה אז לישראל מספיק זהב וכסף, ולכן ציוה עליהם הקדוש-ברוך-הוא להשתמש גם בנחושת, שהרי אז היה לישראל, כנאמר בגמרא⁹, "כל כסף וזהב שבעולם" – וכמות זו של זהב וכסף בודאי הספיקה לכל פרטי המשכן¹⁰.

ב. זמן הציווי וזמן ביצוע נדבת המשכן

כדי להבין זאת, יש להקדים ולציין, שיש שלש דעות לגבי הזמן שבו נצטוו על עשיית המשכן ולגבי הזמן שבו ניתנה נדבת המשכן:

לפי דעה אחת, בספר הזהר¹¹, הרי לא רק הציווי, אלא אף המעשה של נדבת המשכן, היו מיד לאחר מתן תורה, לפני חטא העגל. בכך מוסברים בוהר דברי התורה לגבי חטא העגל

א. במשכן – זהב, כסף ונחושת

מסוג הדומם שהשתמשו לעשיית המשכן, בין יתר הסוגים, היו שלשה חמרים: זהב, כסף ונחושת¹.

ידוע, ש"משכן אקרי מקדש" ו"מקדש אקרי משכן"². מכך יש להסיק, שהמעלות שהיו בבית המקדש, היו, בדומה להן, גם במשכן.

יש להבין: ידוע, שבבית המקדש נעשה כל דבר באופן המבטא עשירות, ככל האפשר³. עד כדי כך, ש"השקו את התמיד בכוס של זהב"⁴, כיון ש"אין עניות במקום עשירות"⁵.

כלומר, אפילו כלי שמיועד להשקאת בהמה בלבד לפני שחיתתה כקרבן, היה עשוי מזהב, למרות ש"כוס" זו לא היתה מ"כלי המקדש", אלא רק לצורך בהמה שהקריבוה לאחר מכן. ויותר מכך: השימוש בכלי לא היה לעבודה במקדש, אלא רק לצורך הפשטת העור, ואף בהפשטה עצמה – לא כעיקר, אלא כגורם לתועלת בלבד: ההשקאה מקילה את הפשטת העור מהקרבן⁶ –

ואם אפילו פרט כה צדדי בבית המקדש היה צריך להיות בעשירות, מזהב, צריך, לכאורה,

ואם אפילו פרט כה צדדי בבית המקדש היה צריך להיות בעשירות, מזהב, צריך, לכאורה,

(1) ראה תו"א קיא, ד: במשכן הי' ג' דברים כלליים זהב וכסף ונחושת.

(2) אבני שוהם ואבני מילואים – הרי: (א) לא היו דבר כללי, נשתמשו בהם כמו שהם בלי שינוי ועיבוד, (ג) הנשיאים הביאום. וראה מפרשי רש"י (כה, ב), אוה"ח (כה, ז) ועוד.

(3) עירובין ב, א.

(4) רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א הי"א וי"ט.

(5) משנה תמיד פ"ג (ל, א).

(6) שם כ"ט, א. ושם, שטטעם זה הי' הכוס של זהב ממש (ולא "גוזמא"). וכ"ה ההלכה (רמב"ם הל' תמידין פ"א הי"ט. וראה לח"מ שם).

(7) רמב"ם הל' תמידין שם ובפיה"מ תמיד פ"ג מ"ד (מהדורת הרב קאפה. ירושלים, תשכ"ו) ומסיים שם: כמשנת' בביצה.

וכן פרש"י בגמרא (ביצה מ, סע"א) "משום סרכא דמשכא" – "שתהא נוה להפשיטה כו". והנה הרמב"ם עצמו בפיה"מ שם (סוף ביצה) מפרש "כי ההשקאה קודם השחיטה יתיר ריאתה כו" – אבל בפיה"מ מהדורת הרב הג"ל: שההשקאה לפני השחיטה מקלה את הפשטתה ואם הייתה שם סרכא קלה נפסקת. וראה שם בהערה. ועיין בשי"ך יו"ד סל"ט סקל"ב. ואכ"מ.

(7) אבל – דוחק. שהרי ברמב"ם הל' ביהב"ח שם "אם יש כח בצבור עושין אותן של זהב". ובמנחות (כח, ב וש"ג): העשירו עשאוים של כסף חזרו והעשירו עשאוים של זהב. וראה הערה הבאה.

(8) רבה.

(9) אבל י"ל שהמעלה ד"כסף" (שבמדרש שם) הוא (כפי' המהר"ו שם) שהוא "טוב להוצאה" (וראה לקמן סעיף ו). ולפי' אי"ז שייך לנדו"ד, כי מה שנוגע במקדש הוא מעלת העשירות. וראה הערה הקודמת.

(10) פסחים קיט, א.

(11) ואין לומר שהיו כאלו מישראל שלא היו להם זהב וכסף, ובהיות שבנדבת המשכן הי' כל אחד צריך להשתתף, לכן עשאו כמה דברים מנחשת – שהרי אמרו רז"ל (בכורות ה, ב. ו"ה) גם בתנחומא בשלח כה. הובא גם בפרש"י בא יג, יג) "שאין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים (מעולים – פרש"י בכורות) טעונים מכספה והבה של מצרים".

(12) ח"ב רכד, א.

להביא את 770 הביתה!
 כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית! האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind> יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

בפשטות ממש, כפס"ד הרמב"ם⁵ אַז דאָס וועט אויפגעבויט ווערן דורך משיח צדקנו, "ובנה מקדש במקומו"⁶, וע"פ דברי הרמב"ם⁷, "הכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם, אנשים ונשים כמקדש המדבר", איז מובן אַז אַזוי איז דאָס אויך בנוגע צום בית שלישי, אז יעדער איד וועט זיך אין דעם משתתף זיין ע"י נדבותיו, אנשים נשים, ויש לומר – אויך טף (ווי ס'איז געווען בנדבת המשכן).

(משיחות לילות ד', ה', ו' ושבת קודש פ' תרומה תשנ"ב)

- (5) ה'י מלכים רפי"א ובסופו. וראה לקו"ש ח"ח ע' 418 ואילך. וש"נ.
 (6) ל' הרמב"ם שם ספ"א.
 (7) ה'י ביהב"ח פ"א הי"ב.

בדורנו זה – הדור האחרון לגלות והדור הראשון לגאולה – לאחר שסיימו הכל, וצריכה להיות רק קבלת פני משיח צדקנו בפועל – ודאי שהקב"ה מברך כאו"א מישראל בעשירות בזהב בגשמיות וברוחניות, עד לאופן (כפי שהי' ב"ימי צאתך מארץ מצרים" כך גם עתה "אראנו נפלאות")¹ – ש"אין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו **תשעים** חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים"² . . .

כדי . . . לנצל את העשירות ("זהב כסף ונחושת וגו'") כדי לעשות מביתו הפרטי משכן ומקדש לה' (ושכנתי בתוכם בתוך כל א' וא'), כולל – גם ע"י נתינה לצדקה לבנות בית הכנסת ובית המדרש כפשוטו, "מקדש מעט"³.

ועוד והוא העיקר – בענין שהזמן גרמא – בניית בית המקדש השלישי בפשטות ממש:

לאחרי כל הפירושים בפסוק "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", כולל הפירוש "בתוך כל א' וא'" – הרי אין מקרא יוצא מידי פשוטו⁴, לכל לראש הפירוש בזה בנוגע להלכה למעשה – שעל בנ"י מוטל החיוב

"ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם"¹²,

שהרי, לכאורה: בני ישראל לקחו עמם ממצרים הרבה זהב, ומדוע, אפוא, היו צריכים לתת עבור העגל את תכשיטי הזהב אשר ענדו על עצמם – "נזמי הזהב אשר באזניהם"?

אלא שכבר לפני כן נתנו את כל זהבם לנדבת המשכן, ומאוחר יותר, בחטא העגל, נותר להם רק הזהב של התכשיטים אשר ענדו.

דעה שניה סוברת להיפך מכך: לא רק נדבת המשכן למעשה, אלא אף ציוויי של הקדוש-ברוך-הוא "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"¹³, נאמר ביום הכפורים, כלומר, לאחר חטא העגל, "כדי שידעו כל האומות שנתכפר להם מעשה העגל"¹⁴.

ויש דעה שלישית הסוברת, שהקדוש-ברוך-הוא אמר את הציווי "ועשו לי מקדש" לפני חטא העגל, אך מסירת הציווי לבני ישראל על ידי משה רבינו, ונדבת המשכן למעשה, היו רק לאחר יום הכפורים¹⁵.

כיון ש"אלו ואלו דברי אלקים חיים"¹⁶, מובן: אמנם, במשכן הגשמי התקיימו הדברים רק לפי אחת מהדעות, אך כל שלש הדעות הן אמת, "דברי אלקים חיים", והן קיימות בעיקרו ובפנימיותו של המשכן – במשכן הרוחני, ב"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", כפי שיוסבר להלן.

ג. צדיקים, בעלי תשובה או רשעים

לאחר מתן תורה, לפני חטא העגל, היו כל ישראל בדרגת צדיקים. אמנם, לפני כן – במצרים – הם היו במצב שבו "אלו עובדי עבודה זרה ואלו"¹⁷, אך יציאת מצרים ומתן תורה יצרו אצלם גירות¹⁸. וכיון ש"אגר

שנתגייר כקטן שנולד"¹⁹, לא נותר אצלם רושם כלשהו מעברם הבלתי-חיובי. ויותר מכך: אף הרושם השלילי של העבר הרחוק מאד, הוזהמה שהיתה אצל כל בני האדם מאז חטא עץ הדעת, פסקה אצלם בזמן מתן תורה²⁰.

לאחר מכן, הם חטאו חטא חמור ביותר – חטא העגל, שהוא השורש²¹ לכל החטאים שלאחריו. לפיכך יוצא, שלאחר יום הכפורים, שבו אמר הקדוש-ברוך-הוא "סלחתי כדבריך"²², הם הגיעו לדרגה של בעלי תשובה.

וזהו ההבדל בין שלש הדעות שהובאו לעיל: לפי הדעה, שאף נדבת המשכן התרחשה לפני חטא העגל, יוצא, שהמשכן נעשה על ידי צדיקים.

לפי הדעה הסוברת, שאף הציווי היה רק ביום הכפורים "כדי שידעו ... שנתכפר להם...", יוצא, שכל הקמת המשכן – מהתחלה ועד הסוף – היא על ידי בעלי תשובה.

ולפי הדעה, שחטא העגל היה בין הציווי על המשכן לבין הקמתו בפועל, כלומר, שהציווי נשאר בתוקף אף במשך כל התקופה שבין החטא ליום הכפורים (שהרי, אילו התבטל הציווי, היה צורך אחר כך בציווי חדש²³) – יוצא, שאף רשעים קשורים לעשיית "מקדש" ולגרימת "ושכנתי בתוכם".

ד. "ועשו לי מקדש" – בכל הדרגות

ההוראה הנלמדת מכל אחת משלש הדעות בעבודת ה' היא:

(19) שם כב, א. וש"נ.
 (20) שבת קמו, רע"א. רע"א ח"א נב, ב. ועוד.
 (21) שלכן וביום פקדי (על איוה חטא שיהי) ופקדתי גו' (תשא לב, לד), וכמרו"ל אין לך כל פורענות כו' של עגל (סנה' קב, א. וראה גם רש"י תשא שם).
 (22) רש"י תשא לג, יא.
 (23) ראה רא"ם תשא לא, יח שהוכחת רש"י ש"מעשה העגל קודם לציווי מלאכת המשכן", מזה ש"בי"ז בתמוז נשתברו הלחות וביוה"כ פ' נתרצה הקב"ה לישראל" [אף שמצד סדר המאורעות אפ"ל שציווי הקב"ה למשה בנוגע למלאכת המשכן הי' לפני חטא העגל ורק ציווי משה לישראל עדי"ו הי' לאחר יוה"כ פ', והפרשיות נאמרו עפ"ז כסדרן] היא – כי באם ציווי הקב"ה הי' לפני חטא העגל, מנין ידע משה שהרציו ביוה"כ פ' הי' גם בנוגע להמשכן.

הוספה

בשורת הגאולה

פז.

בדורנו זה – דער דור האחרון אין גלות און דור הראשון פון גאולה – לאחרי וואָס מ'האַט שוין אַלץ פאַרענדיקט, און עס דאַרף נאָר זיין קבלת פני משיח צדקנו בפועל – איז זיכער אַז דער אויבערשטער בענטשט יעדער איד מיט עשירות בזהב בגשמיות וברוחניות, ביז באופן (ווי ס'איז געווען „כימי צאתך מארץ מצרים“ אזוי איז אויך איצטער „אראנו נפלאות“) – אַז „אין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים“² . . .

בכדי . . . צו אויסנוצן די עשירות („זהב וכסף ונחושת וגו'“) אויף מאַכן פון דער אייגענער שטוב אַ משכן ומקדש לה' (ושכנתי בתוכם בתוך כל א' וא'), כולל – אויך דורך געבן צדקה אויף אויפבויען אַ בית הכנסת ובית המדרש כפשוטו, „מקדש מעט“³.

ועוד והוא העיקר – בענין שהזמן גרמא – אויפבויען דעם בית המקדש השלישי בפשטות ממש:

לאחרי כל הפירושים אין דעם פסוק „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם“, כולל דעם פירוש „בתוך כל א' וא'“ – איז דאָך אין מקרא יוצא מידי פשוטו⁴, לכל לראש איז דער פירוש בזה בנוגע להלכה למעשה – אַז אידן האָבן דעם חיוב צו אויפבויען דעם בית המקדש.

ובנוגע אלינו מיינט עס – צו אויפבויען דעם בית המקדש השלישי,

ד. „ועשו לי מקדש“ – בכל הדרגות

ההוראה הנלמדת מכל אחת משלש הדעות בעבודת ה' היא:

כאשר יהודי מגיע לדרגה של צדיק, אשר „אין לו יצר הרע“²⁴, כפי שהיו ישראל במתן תורה, כאשר „פסקה זוהמתן“, הוא עלול לחשוב: כיון שהוא בדרגה כה נעלית, רצוי שיעסוק רק בענינים רוחניים ויתנתק מענינים גשמיים –

הוא סובר, שיהודים שהם בדרגה נמוכה ממנו, כיוון שעוסקים בעניני העולם, זקוקים לעבודה של „ועשו לי מקדש“ – הפיכת הענינים הגשמיים לדירה לה' יתברך, על ידי „בכל²⁵ דרכיך דעהו“. כי אילו הם לא יעשו זאת, הם עלולים לשקוע ח'ו בעניני העולם הזה – בתחילה בדברים המותרים, ואחר כך הם עלולים ליפול ח'ו לאיסורים²⁶. אך הוא שונה: הרי הוא „צדיק“, ומדוע „הוא“ צריך לעסוק בעבודה של „ועשו לי מקדש“ מהדברים הגשמיים? מה לו ולגשמיות!?

על כך נלמדת הוראה מהדעה הראשונה, שאף כאשר היו ישראל בדרגה של „פסקה זוהמתן“, ציוה להם הקדוש־ברוך־הוא „ועשו לי מקדש“ – שיש לעסוק בעניני העולם הזה כדי לעשות מהם דירה לו יתברך.

וכאשר מתנתקים מגשמיות, הרי חסר על ידי כך קיום הציווי „ועשו לי מקדש“, ומימוש התכלית „נתאוה הקדוש־ברוך־הוא להיות לו יתברך דירה בתחתונים“²⁷, ובנוסף לכך עלול להיגרם דבר חמור יותר:

כיון שבכל זאת נשמתו היא בגוף גשמי, ובעל כרחו הוא זקוק לענינים גשמיים, הרי כיון שיהיה עסוק כולו רק ב"רוחניות" ולא יעסוק כלל בזיכור הדברים הגשמיים, עלולה הגשמיות שלו להגיע בסופו של דבר להיות ההיפך

מהתכלית הרצויה. כפי שמוצאים לגבי הזהב שניתן למשכן, שאילו לא היה ניתן עבור המשכן – היו ר"ל וח'ו משתמשים בו עבור העגל.

מצד שני, אפשר לחשוב, שדוקא הצדיק זקוק לעבודה של „ועשו לי מקדש“, כדי לוודא שעניניו הגשמיים לא ייהפכו לדברים המנוגדים לטוב ולקדושה,

ולעומת זאת בעל תשובה, ששרוי בתשובה מתמדת, בהתרחקות מהרע, ואומר על הדברים האסורים „אי אפשר“²⁸ – הוא אינו זקוק לאזהרה זו –

על כך נלמדת ההוראה מהדעה השניה, שאדרבה: דוקא ביום הכפורים בזמן שנאמר בו לראשונה „סלחתי כדבריך“ – דוקא אז נאמר הציווי על עשיית המשכן, כי בכך תלויה שלמות התשובה והכפרה.

אך עדיין אפשר לחשוב, שכדי להתחיל בעבודה של „ועשו לי מקדש“, צריך לפני כן לשוב בתשובה שלמה ולהגיע ל"סלחתי כדבריך", ואילו עד אז – „ולרשע²⁹ אמר אלקים מה לך לספר חוקי“.

על כך נלמדת ההוראה מהדעה השלישית, שהציווי „ועשו לי מקדש“ לא התבטל אף לרגע ח'ו, ואף לפני התשובה אפשר וצריך לקיים את הציווי „ועשו לי מקדש“, ולהביא בכך בסופו של דבר לקיום של „ושכנתי בתוכם“. כפסק אדמו"ר הזקן³⁰, שאף רשע צריך ללמוד תורה ולקיים מצוות, כי בסופו של דבר „המאור³¹ שבה מחזירו למוטב“.

ה. בארון – שלשת הסוגים

המשמעות הפנימית של „אלו ואלו דברי אלקים חיים“ אינה רק, שכל אחת מהדעות השונות היא אמת, אלא אף, שבפנימיותן הן כולן ענין אחד, כי „ניתנו מרועה אחד, אֵל אחד נתנן...“³².

(24) תניא פ"א. ובכ"מ.

(25) משלי ג, ו. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ג ע' 161, שהחידוש שב"ועשו לי מקדש", הו"ע "בכל דרכיך דעהו" (שידיעת אלקות תהי' בדרכי האדם עצמם) שלמעלה מ"וכל מעשיך יהיו לשם שמים".

(26) ראה קונט' ומעין מ"ב פ"א. ד"ה למען דעת תר"ק. ובכ"מ.

(27) תנחומא נשא טו. וראה לעיל ע' 17 הערה 42.

(28) ראה לקו"ת ואתחנן ט, ד (בשם ה"מ).

(29) תהלים ג, טו.

(30) הל' ת"ת לאדה"ו (פ"ד ה"ג). וראה שם בקו"א, ש"ל שגם הרב צריך ללמד אותו. עיי"ש.

(31) ירוש' חגיגה פ"א ה"ו (לגירסת קה"ע שם. ובמ"כ לאיכ"ר – שכן מצא בירוש' כתיבת יד). איכ"ר פתיחתא ב.

(32) חגיגה ג, ב.

(1) מיכה ז, טו.

(2) בכורות ה, ב. וכ"ה בתנחומא בשלח כה. הובא בפרש"י בא יג, יג (וראה לקו"ש חט"ו ע' 253 הערה 20*).

(3) יחזקאל יא, טו. מגילה כט, א.

(4) שבת סג, א. וש"נ.

הרי היו מנחושת⁶⁵.

(ב) אף יריעות המשכן נתמכו על ידי

"יתדות" מנחושת⁶⁶, שדוקא באמצעותם היה המשכן כ"אהל"⁶⁷ בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח⁶⁸.

(משיחות ש"פ שמיני תשכ"ב,
ש"פ ויקהל תש"ל)

שאו היתה כנס"י בבחי' קטנות שלמטה הרבה מימי הגדלות שלה בימי דוד ושלמה, מ"מ "הו יותר גדול מכל לפי שכל מה שנגדלת כ"כ הכל ה' מכה זה החסד בעורך דוקא". ועיי"ש (צד, סע"ג) שזהו כגר שנתגייר, דהגם שעדיין אינו עובר ה' בשלימות, הרי תחלת יציאתו מן ההיפך להיפך מגיע בבחי' יחידה. (פרשתנו כו, י ואילך. 65)

(66) סוף פרשתנו. פרש"י שם.
(67) לשון הכתוב (ישעי' לג, כ) – הובא בפרש"י הנ"ל.
(68) פרש"י שם. וראה לקמן בשחה שלא"ח.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

❧ ❧ ❧

ויהי'ר שעי"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

❧ ❧ ❧

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

לְעוֹלָם וָעֶד

גם, כבכל עניני פנימיות התורה, גם בנגלה שבתורה, עד להלכה למעשה:

לגבי זהב וכסף אומרת הגמרא³⁶, שבכל אחד מהם יש מעלה לעומת האחר: מעלת הזהב היא היותו "חשוב" יותר מהכסף, ומעלת הכסף היא היותו "חריף" – "יוצא³⁷ בהוצאה ועובר לסוחר". לכן יש שתי דעות, כאשר מעריכים כסף וזהב זה לעומת זה, איזה מהם (מכריע יותר, ו) הוא "טבעא" (=מטבע), ואיזה מהם הוא "פירא" (=פירות): דעה אחת קובעת, שמפני שהזהב "חשוב" יותר, לכן הוא נחשב "טבעא" לעומת הכסף, ואילו לפי דעה שניה, וכך היא ההלכה³⁸, אף לעומת הזהב, הכסף נחשב "טבעא" מפני שהוא "חריף".

בנוסף לכך, שההלכה נקבעה לפי הדעה השניה, שהכסף הוא "טבעא" לעומת הזהב (כי בנושא זה חשובה בעיקר עובדת היותו "חריף"), הרי יש בכסף לכל הדעות מעלה על פני הזהב: אף לפי הדעה שהכסף הוא "פירא" לעומת זהב, הרי פשוט שלגבי פירות ממש או לגבי עצמו הוא בודאי נחשב "טבעא"³⁹, לעומת הזהב, שלגביו יש דעה⁴⁰, שהוא נחשב "פירא" (אפילו לגבי פירות ממש, או) לגבי עצמו.

שתי דעות אלו הן רק לגבי היחס שבין הזהב לבין הכסף בינם לבין עצמם. אבל, לגבי נחושת, סוברים כולם שנחושת היא "פירא" לעומת הכסף⁴¹, ואף לעומת הזהב (לפי מספר דעות⁴², וכך נקבע להלכה⁴³) – נחושת היא בדרגה נמוכה משניהם⁴⁴. אמנם, נחושת "חריפה" יותר מהזהב, בכל זאת אין ה"חריפות"

מכך מובן, ששלש הדעות שלעיל אינן מהוות רק שלש הוראות שונות שלשלת הסוגים השונים של ישראל, אלא אף יותר מכך: כל שלש הדעות (וההוראות) הללו קיימות גם באותו משכן יחיד.

לכן רואים, שבארון – אשר "עיקר החפץ במשכן הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון"³³ – באו לידי ביטוי כל שלש הענינים הללו: בארון היו שברי לוחות הראשונות³⁴ – דרגתם של ישראל כפי שהיו לפני החטא (צדיקים). אך, עם זאת, היו אלה שברי לוחות, והרי שבירת הלוחות נגרמה מחטא העגל^{34*} – וכך רואים שבארון יש מקום גם עבור יהודים שאצלם הלוחות שבורים, כפי שהיו ישראל לאחר החטא. וכן היו בארון הלוחות השניות³⁴, שניתנו ביום הכפורים, דרגת בעלי התשובה³⁵, כפי שהיו ישראל לאחר "סלחתי כדברך".

זהו ההסבר לכך שהמשכן וכליו לא היו עשויים מזהב בלבד, אלא אף מכסף, ואפילו מנחושת – כי שלשה מינים אלו רומזים לשלשלת הסוגים של ישראל, כדלהלן בסעיף ט', וכולם צריכים וקשורים למשכן, כדלעיל.

1. "חשוב" ו"חריף" בזהב, בכסף ובנחושת

ההבדל בין שלשה מינים אלו – זהב, כסף ונחושת – כמוסבר בפנימיות הענינים, משתקף

(33) רמב"ן ר"פ תרומה.

(34) ב"ב יד, ב.

(34*) באופן אחר קצת: בלוחות הראשונים שבארון היו ב' ענינים: (1) והלוחות מעשה אלקים המה (תשא לב, טז) – וזה לא שנתנה ע"י השבירה; (2) והמכתב מכתב אלקים הוא חרות גו' – והמכתב (התיבות וכו') בטל ע"י השבירה (בפרט ע"פ מרז"ל (תיב"ע לב, יט. ועוד) שהכתב פרח). (35) גם י"ל, שלאחרי יוהכ"פ היו במדרגת "בינונים" ש"היא מדת כל אדם ואחרי' כל אדם ימשוך" (תניא רפ"ד), שהרי גם אחר הסליחה דיוהכ"פ נשארה הוהמא דחטא עה"ד – ובדוגמת בינוני שיש לו יצה"ד ורק שאינו עובר ח"ו במחדומ"ע.

ועפ"ז י"ל ענין ג' הדיעות שבמשכן (באר"א): בנדרת המשכן היו צריכים להשתתף 'כל עדת בני ישראל' [ובאופן ד"ויקהל", שכולם יהיו לקהל וציבור אחד – ראה לקמן ע' 230 ובהגסמן שם], ומכיון שב'עדת בני ישראל' ישנם כל ג' סוגים אלו [וכמדובר במ"א ש'צבור' הוא ר"ת צדיקים בינונים ורשעים] – ע"כ צ"ל כל ג' הדיעות.

(36) ב"מ מד, סע"א ואילך.

(37) רש"י שם, ריש ע"ב.

(38) שו"ע חו"מ סר"ג ס"ד.

(39) ראה ב"מ שם, ב: אע"ג דכספא לגבי דהבא פירא הו' לגבי פירא טבעא הו'. ושם מה, רע"א: לגבי נפש' מי איכא למ"ד לאו טבעא הו'.

(40) שם מד, ב. מה, א.

(41) ראה שם מד, ריש ע"ב שגם לשיטת ילדות' דרבי (שהכסף קונה את הזהב), הנחשת קונה את הכסף. וכ"ה בירוש' ב"מ רפ"ד.

(42) הדיעות בזה – ראה טור ובי' חו"מ שם.

(43) דיעה השני' בשו"ע שם ס"ה. וראה יד מלאכי כללי השו"ע כלל יג: "כשכותב בש"ע יש אומרים ויש אומרים נקטינן כסברא שני". – הובא כ"מודעה רבה" מאדני"ע – נדפס בסדור אדה"ו, בהוספות שכב, א. עיי"ש.

(44) ראה רא"ש ב"מ שם (הובא בב"י שם): דאחרון אחרון גרוע כו'.

החטאים – כי ה"נחושת" מצביעה על דרגה נמוכה בעניני העולם עצמו⁵⁰.

ת. עבודת הצדיקים – מדודה, "טבעא"

אך יש להבין: לפי האמור לעיל, שהזהב אינו "חריף" דוקא מפני מעלתו וחשיבותו, שהוא בדרגה נעלית ביותר, עד כדי כך, כאמור לעיל, שלא היה העולם (כולל הכסף) ראוי להשתמש בוזהב – מדוע הוא נחשב רק ל"פירא" לעומת הכסף, שדרגתו נמוכה הרבה יותר ממנו?

ההסבר לכך הוא:

ההבדל בין זהב לבין כסף ב"ספירות" למעלה, ובמדות הנפש, הוא: "זהב" הוא דרגת הגבורה, ו"כסף" הוא דרגת חסד⁵¹. בעבודת האדם, זהו ההבדל בין עבודת הצדיקים לבין עבודת בעלי התשובה: עבודת הצדיקים היא "המשכה"⁵² מלמעלה למטה – חסד וכסף, ואילו עבודת בעלי התשובה היא "העלאה"⁵³ ממטה למעלה – גבורה וזהב.

הדבר תואם לכך שהזהב נעלה מהעולם והכסף הוא הדרגה הנעלית ביותר בעולם עצמו: מהותה של עבודת התשובה, העלאה ממטה למעלה, היא בכללותה – יציאה מהעולם⁵⁴, שיבה למקור. ואילו עבודת

של הנחושת מכריעה את החשיבות של הזהב – כי הכרעת ה"חריף" את ה"חשוב" בנושא הגדרת ה"טבעא", כדלעיל, היא דוקא לגבי כסף, אשר בנוסף ל"חריפותו" יש לו גם חשיבות, אם כי אינה כה גדולה כזהב – אך ביחד עם מעלת החריפות היא מכריעה. ואילו בנחושת, שאין לה כלל חשיבות מיוחדת, יש "חריפות" בלבד, ואין די בכך כדי להכריע את "חשיבות" הזהב⁴⁵.

ז. זהב, כסף ונחושת – "נשתלשלו" ממקורם ברוחניות

כל הענינים בגשמיות נובעים ממקורם ברוחניות, כדברי אדמו"ר הזקן⁴⁶: "שנשתלשלו מהן". מכך מובן, שהבדל זה בין הזהב לבין הכסף בגשמיות, שמעלת הזהב היא חשיבותו בלבד, אך אין הוא "עובר לסוחר", לעומת הכסף שאינו כה חשוב כזהב אך מעלתו היא היותו "עובר לסוחר", נובע מכך שברוחניות, הענינים שהם בבחינת "זהב" חשובים ונעלים מהעולם, כנאמר במדרש⁴⁷: "לא היה העולם ראוי להשתמש בוזהב... ולכן אין הם "עובר לסוחר". ואילו הענינים שבבחינת "כסף" אינם כה חשובים, כלומר, הם בדרגה נעלית, אך לא יותר מהעולמות – וכיון שהם קשורים לעולם, לכן הם "עובר לסוחר".

מכך מובן, שהענינים שהם בבחינת נחושת, שאין בה כל חשיבות, אף לא חשיבות של "כסף", הם בעולם עצמו בדרגה נמוכה.

זה תואם את הנאמר, ש"נחושת" היא מלשון "נחש"⁴⁸, שגם לחטא עץ הדעת, שורש⁴⁹ כל

(45) רא"ש שם – הובא בבי" וסמ"ע (לשו"ע) שם.
(46) תניא רפ"ג (לענין עשר בחי' שבנפש – שנשתלשלו מע"ס העליונות).

(47) פרשתנו רפ"ה. בי" פט"ז. ב. וראה שם: ולמה נברא בשביל המשכן כו'.

(48) ראה בי" פל"א, ח ורש"י חקת כא, ט (בענין "נחש נחשת". ולהעיר מזהב (קמת, ב), שהנחשת דמשכן שייך לנחש נחשת). תקו"ז תס"ז – הובא באוה"ת תרומה ע' א"ת"ג. ולהעיר גם מביאיהו" להצ"צ ע' שב. וראה הערה (51) בשו"ת.

(49) ראה בהגמ"ן בהערה 20. ונתבאר בארוכה בדי"ה ע"כ יאמרו המושלים תרצ"א.

של ישראל לאחר יום הכפורים. "כסף", עבודת הצדיקים – זוהי דרגתם לפני החטא. ונחושת, מלשון "נחש", ממטלת את מצבם בתקופה שבין חטא העגל לבין יום הכפורים, כי חטא העגל דומה לחטא עץ הדעת⁶¹, אשר נגרם בעטיו של הנחש הקדמוני.

י. ההוראה: כולם חשובים במשכן

ההוראה הנלמדת מכך בעבודתנו הרוחנית היא:

יש הסוברים (או שאכן כך הוא) שהם בדרגה של "זהב" ו"כסף", ולפיכך הם רוצים להתנתק מיהודים אחרים שהם בבחינת "נחושת".

לו יהי כדבריהם, שאכן הם "זהב" ו"כסף", והאחרים הם "נחושת", בכל זאת עליהם לדעת, שלצורך "ושכנתי בתוכם" עליהם להתאחד⁶² עם היהודים שבבחינת "נחושת". אי אפשר להקים את המשכן מזהב ומכסף לבד.

מצד שני, יש כאן הוראה עבור אלו המחשיבים את עצמם בבחינת "נחושת". הם עולוים לחשוב: מי אני ומה אני לגשת אל הקודש? עליהם לדעת, שאף "נחושת" היא חלק מהמשכן, ואדרבה: יש מעלה ב"נחושת" לעומת "כסף" ו"זהב":

א) האדנים, שהם היסוד של חצר המשכן – שבכך התחילה ונעשתה ההבדלה בין קודש לחול⁶³ (לעומת הבדלי הדרגות מהחצר פנימה, עד לקודש הקדשים, שהם כולם בקדושה עצמה) – והמעבר מחול לקודש הוא המעלה הגדולה ביותר⁶⁴ –

הצדיקים היא "להמשיך" אלקות, על ידי תורה ומצוות, בתוך העולם⁵⁵.

וכיון שהכוונה העליונה מתממשת דוקא בהמשכת אלקות למטה, אשר על כן נאמר "נשמתן"⁵⁶ של צדיקים שבהם נמלך...", לכן נפסק בתורה ש"חריפות" הכסף מכריעה את "חשיבות" הזהב.

בנוסף לכך: ההעלאה ממטה למעלה, שהיא התשובה, אינה מוגדרת וקצובה, כי הדבר תלוי בתחושתו של כל אדם בפני עצמו, וכן מהותה היא יציאה מההגבלה. לעומת זאת, עבודת הצדיקים, העבודה של תורה ומצוות, היא באופן של סדר ומדידה וכו'⁵⁷. ולכן קובעת ההלכה, שה"זהב" הוא "פירא", וה"כסף" הוא "טבעא", כי⁵⁸ תכונת ה"טבעא" היא היותו קצוב ומדוד⁵⁹, בלתי משתנה⁶⁰.

ט. הקבלת שלשת הסוגים שלש הדרגות של ישראל

זהו ההסבר להקבלה שבין שלשת הסוגים – זהב, כסף ונחושת – לשלש הדרגות השונות של בני ישראל: דרגתם לפני חטא העגל, לאחר החטא, ולאחר יום הכפורים:

"זהב", הרומו לתשובה, מסמל את דרגתם

(55) להעיר מהידוע (ד"ה שה תמים תרכ"ט בסופו). מלכא ומלכתא תרצ"ו) בביאור פלוגתא מלכא ומלכתא אי אימרא יאי או אימרא יאי (פסחים נו, סע"א), ד"אימרא" הוא עבודת הצדיקים ו"גדיא" – עבודת הבע"ת. ולכן אמרה מלכתא אימרא יאי, כי "מלכתא" היא בחי' המלכות שרש ב"ע", וההמשכה בבי"ע הוא ע"י עבודת הצדיקים דוקא. ויע"פ המבואר בפנים שצדיקים ובע"ת הם בחי' כסף וזהב, קו הימין וקו השמאל – אולי י"ל שהו"ע מה שאמר מלכא (שם, ריש ע"ב) "ניפסקו לימיני" – כי קצף על מה שמשבח העבודה ד"אימרא" שמקו הימין.

(56) רות רבה פ"ב, ג. בי" פ"ח, ז.

(57) ראה אגה"ק ס"ו. ובכ"מ.
(58) ראה גם לקו"ש [המתורגם] ח"א ע' 160, ש"מטבע" הו"ע "שוב" – המשכה למטה. ושם, שהשייכות ד"מטבע" ל"שוב" היא [לא רק מצד זה ש"מטבע אינה משתנית, כ"א] גם לפי ש"מטבע הוא מלשון "טבע", וענין "שוב" הוא ההמשכה למטה בלבדו הטבעי.

(59) ראה בי"מ מד, ב: טבעא הוי משער תנא במידי דקיין.
(60) להעיר מלקו"ת פנתס (עה, ד), שמה שקרבן תמיד צ"ל כשב דוקא (המורה לעבודת הצדיקים – ראה גם לעיל הערה 55) הוא – כי "תשובה אינו אלא לפי שעה אבל בתמידות צ"ל בחי' צדיק" – והרי גם "טבעא" שאינה משתנית הוא כענין התמידות.

(61) שלכן חזרה אז הוזהמא דחטא עה"ד (ראה חז"א נב, ב. ועוד). ולכונ"כ דעות הרי לולא חטא העגל היו בני "חרות ממלאך המות" (ע"ז ה, סע"א. שמו"ר פמ"א, ז. ובכ"מ. ובו"ח רות (פג, ג) סתם כדעת אלו) – ע"ד חטא עה"ד בנוגע לכל העולם.

(62) להעיר מענין "זיקה" (ראה לעיל הערה 35), שההתכללות ד"קהל" הוא [לא רק שכולם נאספים במקום אחד ולמטהר את, כ"א] שנעשים מציאות אחת (ראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 230 ואילך).

(63) להעיר שהכיר וכונו, שתכליתם רחיצה קודם שיקרבו לשרת בקודש (ראה רמב"ן תשא ל, יט) נעשו נחושת, וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 207 ואילך.
(64) ראה ד"ה צו, ריש ע"ב בענין יצי"מ, דאף